Paweł Kamiński*
ORCID: 0000-0002-4669-0065
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Sąd Rejonowy w Toruniu

https://doi.org/10.19195/1733-5779.33.11

Egzekucja z ruchomości, których posiadanie jest limitowane przez prawo. Kazus egzekucji z automatów do gier hazardowych po nowelizacji ustawy o grach hazardowych na tle egzekucji administracyjnej i sądowej

JEL Classification: K38, K15, K40, K11, K34

Słowa kluczowe: egzekucja, automaty do gier hazardowych, zezwolenie, zajęcie egzekucyjne, komornik sądowy

Keywords: execution, slot machines, permission to possess, seizure, bailiff

Abstrakt: Artykuł porównuje egzekucję sądową i administracyjną skierowaną do ruchomości, na których posiadanie wymagane jest zezwolenie. Temat jest przedstawiony zarówno z perspektywy administracyjnego organu egzekucyjnego, jak i komornika sądowego. Zaprezentowane zostają różnice pomiędzy metodami postępowania tych organów, jak i przepisami, które regulują to postępowanie. Artykuł przedstawia też zagadnienie w kontekście systemowym, ze wskazaniem przepisów z zakresu innych gałęzi prawa. Przykładem porównawczym jest zagadnienie egzekucji z automatów do gier hazardowych.

Execution of movable property, possession of which is limited by law. The case of execution from gambling machines after the amendment of the Gambling Act on the background of administrative and judicial enforcement

Abstract: The article compares judicial and administrative execution directed at movable property, on which the possession of a permit is required. The matter is presented both from the

* Opiekun naukowy (Scientific Tutor) — dr hab. Agnieszka Olesińska, prof. UMK

Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne
i Ekonomiczne 33, 2020
© for this edition by CNS

perspective of the administrative enforcement authority and the court bailiff. Differences between the methods of these authorities and the regulations that regulate these procedures are presented. The article also presents the issue in a systemic context, with regulations on other branches of law. A comparative example is the case of enforcement from gambling (slot) machines.

Wstęp

W polskim porządku prawnym postępowanie egzekucyjne mające na celu przymusowe doprowadzenie do wykonania obowiązku ciążącego na podmiocie zobowiązanym jest uregulowane dwojako. W zależności od rodzaju egzekwowanego obowiązku bądź należności pieniężnej prowadzone jest sądowe postępowanie egzekucyjne bądź postępowanie egzekucyjne w administracji. Postępowania te są w znacznej mierze podobne do siebie. W szczególności stało się tak dlatego, że postępowanie egzekucyjne w administracji w zakresie szczegółowych przepisów dotyczących egzekucji z konkretnych składników majątkowych wzorowane było na przepisach sądowego postępowania egzekucyjnego. Mam tu na myśli zwłaszcza egzekucję z nieruchomości, w której w zasadzie zmieniono jedynie nazwy podmiotów występujących w tym postępowaniu. Niemniej jednak pomiędzy tymi dwoma postępowaniami egzekucyjnymi są istotne różnice, które wynikają przede wszystkim z odrębności w praktyce postępowania organów prowadzących te postępowania, a zatem komorników sądowych i administracyjnych organów egzekucyjnych, którymi najczęściej są naczelnicy urzędów skarbowych. Niniejsze opracowanie ma na celu porównanie działań tych organów w praktyce egzekucyjnej z ruchomości, na których posiadanie w myśl przepisów prawa należy mieć pozwolenie — w szczególności na przykładzie automatów do gier, które stanowią najpełniejszy przykład różnic pomiędzy sposobami działania polskich organów egzekucyjnych.

Egzekucja administracyjna z automatów do gier — uwagi ogólne

Ustawą z dnia 15 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw[1] ustawodawca wprowadził bardzo obszerne i szczególne zmiany w zakresie prowadzenia działalności hazardowej. Podstawowym celem przyświecającym ustawodawcy przy nowelizacji było zwiększenie kontroli nad wspomnianą działalnością oraz ograniczenie liczby podmiotów urządzających gry hazardowe. Przy okazji jednak ustawodawca doprowadził do pewnych konsekwencji, których na etapie uchwalania ustawy nowelizującej z pewnością nie przewidział. Z perspektywy administracyjnych organów egzekucyjnych szczególnie doniosłą rolę odgrywa art. 15j ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych[2].

[1] Dz.U. z 2017 r. poz. 88.
[2] Tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 471 ze zm.

© for this edition by CNS

Wspomniany przepis wprowadza generalny zakaz posiadania automatów do gier z wyjątkiem podmiotów wymienionych w ustępie 1 tego artykułu. S. Babiarz wskazuje:

przepis art. 15j u.g.h. ma na celu zwiększenie skuteczności walki z działalnością podmiotów nielegalnie urządzających gry na automatach do gier. […] Komentowany przepis należy ocenić pozytywnie, gdyż usankcjonowane zostaną obrót automatami do gier i ich ewidencja. Przepis ten *de facto* delegalizuje posiadanie automatów do gier, pomijając wyjątki wymienione w art. 15j u.g.h. […] Ograniczenia mają zwiększyć skuteczność walki z szarą strefą, a wynikające z nich obowiązki nakładane na przedsiębiorców nie wydają się nadmierne w świetle istotności celów, z którymi się wiążą[3].

Mimo tych niewątpliwie istotnych celów po wejściu w życie tego przepisu w dniu 1 kwietnia 2017 roku organy egzekucyjne Krajowej Administracji Skarbowej stanęły przed poważnym problemem. Polega on na tym, że ogromna większość podmiotów, którym skonfiskowano rzeczone automaty do gier (na przykład w ramach kontroli skarbowej bądź postępowania karnoskarbowego), nie ma uprawnień do ich posiadania, wobec czego ich zwrot nie jest możliwy. Podobnie się ma sprawa z automatami do gier zajętymi w trybie egzekucji. W wypadku automatów do gier, które zostały zajęte w drodze innej niż egzekucja, istnieje jednak rozwiązanie tego problemu — możliwe jest bowiem orzeczenie przez właściwy sąd przepadku obejmującego likwidację zajętego w ten sposób mienia. W kwestii automatów do gier zajętych w trybie egzekucji administracyjnej takiej możliwości jednak nie ma. Sprzedaż automatów w trybie egzekucji jest praktycznie niemożliwa z uwagi na ograniczony zakres podmiotów mających uprawnienia do posiadania tych urządzeń. Z kolei zgodnie z treścią art. 108a ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji[4] (dalej: u.p.e.a.) zajęte ruchomości, które nie zostały sprzedane z wolnej ręki, organ egzekucyjny zwraca zobowiązanemu. W wypadku automatów do gier ich zwrot w tym trybie nie jest najczęściej możliwy, gdyż podmioty, u których je zajęto, nie mają uprawnień do ich posiadania. W wypadku administracyjnych organów egzekucyjnych stosujących przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i będących organami państwa konieczne jest badanie tych okoliczności z urzędu ze względu na zasadę praworządności wyrażoną zarówno w Konstytucji RP (art. 7), jak i kodeksie postępowania administracyjnego (art. 6 w zw. z art. 18 u.p.e.a.[5]).

---

[3] S. Babiarz, [w:] *Ustawa o grach hazardowych. Komentarz*, red. S. Babiarz, Warszawa 2018, s. 206–208.

[4] Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1314.

[5] Por. np. P. Przybysz, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. 8, Warszawa 2018, LEX, uwagi do art. 18.

© for this edition by CNS

Egzekucja prowadzona na podstawie przepisów u.p.e.a. z automatów do gier w wymiarze praktycznym

Organy Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) w związku z przedstwionymi problemami zaczęły zwracać się do sądów powszechnych w celu likwidacji zajętych automatów do gier. Przykładowo Sąd Rejonowy w Prudniku postanowieniem z dnia 25 października 2017 roku (sygn. akt II K 138/17, niepubl.) wskazuje, że urządzenie do gier stanowiące dowód rzeczowy należy zwrócić uprawnionemu podmiotowi po spełnieniu przez niego wymagań do posiadania takiego urządzenia, wynikających z art. 15j ustawy o grach hazardowych. Sąd zaznaczył również, że w wypadku niepodjęcia przez uprawniony podmiot dowodu rzeczowego w terminie trzech lat od wezwania do odbioru z mocy prawa następuje likwidacja niepodjętego depozytu. Ta regulacja wynika z treści art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o likwidacji niepodjętych depozytów[6]. W zakresie likwidacji ruchomości tryb działania organów reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2011 roku w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji[7], wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 174 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia do likwidacji zajętych ruchomości należy stosować przepisy działu II rozdziału 6 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Oznacza to konieczność oszacowania zajętych automatów oraz próbę ich sprzedaży, która niestety wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zakończy się niepowodzeniem, jako że jedynymi uprawnionymi do ich kupna podmiotami są te wymienione w art. 15j ust. 1 ustawy o grach hazardowych, czyli uprawnione do ich posiadania. Dodatkowo jako że zajęte w trybie egzekucji automaty do gier nie stanowią własności Skarbu Państwa, nie mogą być zniszczone zgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia ani przekazane nieodpłatnie (§ 8 i 9). W efekcie organy egzekucyjne KAS pozostają w sytuacji patowej — nie mogą sprzedać zajętych automatów do gier, nie mogą ich zwrócić zobowiązanym ani nie mogą ich zniszczyć. Rezultatem takiego stanu rzeczy jest konieczność przechowywania ogromnej liczby tych urządzeń przez naczelników urzędów skarbowych, którzy po 1 marca 2017 roku, a więc po powstaniu Krajowej Administracji Skarbowej, przejęli obowiązki w tym zakresie po dyrektorach izb celnych. Wiąże się to ze znacznymi kosztami — urządzenia te wymagają dużej przestrzeni magazynowej, której wynajęcie i opłacenie obciąża Skarb Państwa, a w konsekwencji podatnika. Naczelnicy urzędów skarbowych podejmują próby pozbycia się automatów do gier poprzez wzywanie zobowiązanych do ich odbioru i przedstawienia dokumentów uprawniających do ich posiadania, ale rezultaty ich

[6] Dz.U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.
[7] Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 365.

© for this edition by CNS

działań są mierne — zobowiązani najczęściej nie dysponują takimi zezwoleniami, a nadto nie są także zainteresowani starymi automatami do gier.

Wnioski wynikające z praktyki działania administracyjnych organów egzekucyjnych w przedmiocie egzekucji z automatów do gier

Opisana sytuacja niewątpliwie jest poważnym problemem sygnalizowanym przez naczelników urzędów skarbowych zarówno z powodu niemożności zakończenia egzekucji z zajętych automatów do gier przez organy egzekucyjne, jak i konieczności ponoszenia poważnych ciężarów finansowych przez Skarb Państwa ze względu na to, że urządzenia te muszą być składowane i w świetle przytoczonych przepisów nie można się ich pozbyć zgodnymi z prawem metodami. Mając na uwadze te okoliczności i konieczność podjęcia natychmiastowych działań zmierzających do odciążenia Skarbu Państwa od kosztów związanych z przechowywaniem zajętych automatów do gier, konieczna wydaje się w tej sytuacji interwencja prawodawcza w celu rozwiązania tego problemu. Nie ma bowiem możliwości, by w wypadku automatów do gier, zajętych w drodze egzekucji prowadzonej na podstawie przepisów u.p.e.a. doprowadzić do ich likwidacji w ramach przepisów o niepodjętym depozycie, gdyż do tych ruchomości stosowane są inne przepisy — rozporządzenia wydanego na podstawie delegacji ustawowej z art. 174 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji[8].

Osobną kwestią jest możliwość ewentualnego zasiedzenia zajętych ruchomości przez organy egzekucyjne i nabycie w ten sposób własności tych automatów do gier przez Skarb Państwa. Zastosowanie instytucji cywilnoprawnej z art. 174 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny[9] miałoby teoretycznie sens z perspektywy *ratio legis* przepisów o zasiedzeniu. Jak wskazuje K. Gołębiowski, „jako funkcję zasiedzenia powszechnie wskazuje się prawne porządkowanie i stabilizowanie stosunków społecznych poprzez doprowadzenie do korekty trwałej niezgodności między stanem faktycznym a rzeczywistym stanem prawnym"[10]. Dodatkowo należy wskazać, że Skarb Państwa jako osoba prawna (art. 33 k.c.) może nabywać własność w drodze zasiedzenia również za pośrednictwem działających w jego imieniu organów[11]. Dotychczasowy właściciel ze względu na zakaz posiadania zajętych automatów do gier i tak nie może tego posiadania przywrócić, a najczęściej również nie ma ku temu woli. Należy jednak mieć na uwadze, że zasiedzenie jest możliwe tylko wówczas, gdy posiadacz rzeczy ruchomej jest jej

---

[8] Por. np. R. Hauser, [w:] *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, A. Skoczylas, wyd. 9, Warszawa 2017, Legalis, uwagi do art. 174.

[9] Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.

[10] K. Gołębiowski, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2017, s. 399.

[11] S. Rudnicki, *Nabycie przez zasiedzenie*, Warszawa 2007, LEX, rozdział 1. *Zdolność nabycia własności przez zasiedzenie.*

© for this edition by CNS

posiadaczem samoistnym[12]. W wypadku organu egzekucyjnego (czy to administracyjnego, czy sądowego) trudno w ogóle mówić o posiadaniu jakiejś rzeczy, tym bardziej już o jej posiadaniu samoistnym. Organ egzekucyjny nie postępuje i nie może postępować z zajętym przedmiotem jak właściciel ani nawet jak posiadacz zależny. Bardziej zasadne wydaje się uznanie organu egzekucyjnego za dzierżyciela (art. 338 k.c.)[13] aniżeli posiadacza, aczkolwiek należy zauważyć, że „władanie" zajętym przedmiotem przez organ egzekucyjny ogranicza się w zasadzie do zajęcia go. Fizyczne władanie jest jednak warunkowym elementem dzierżenia[14]. Zdarza się zresztą, że i to nie jest możliwe, ponieważ w wypadku pewnych składników majątkowych, których posiadanie bądź używanie jest ograniczone mocą powszechnie obowiązujących przepisów prawa, również dzierżenie przez organ egzekucyjny takich składników majątkowych po ich zajęciu może być zabronione.

Egzekucja prowadzona na podstawie przepisów u.p.e.a. z innych ruchomości, których posiadanie jest limitowane prawnie

W art. 109 § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji ustawodawca zawarł upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych, który w porozumieniu z ministrem obrony narodowej określi w drodze rozporządzenia szczególny tryb postępowania przy przechowywaniu i sprzedaży zajętych broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych przedmiotów, na których posiadanie jest wymagane zezwolenie, wykluczający możliwość dostania się tych ruchomości do osób nieuprawnionych. Upoważnienie to zostało zrealizowane rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 2002 roku w sprawie szczególnego trybu postępowania przy przechowywaniu i sprzedaży zajętych broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych przedmiotów, na których posiadanie jest wymagane zezwolenie[15]. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia zajęta w postępowaniu egzekucyjnym broń, amunicja lub materiały wybuchowe mogą zostać sprzedane jedynie za pośrednictwem przedsiębiorcy uprawnionego do obrotu nimi, natomiast do czasu ich sprzedaży pozostawia się je pod dozorem zobowiązanego, pod warunkiem że dysponuje on uprawnieniami do posiadania zajętych przedmiotów[16]. Jeśli nie, organ egzekucyjny występuje do najbliższej

---

[12] Por. J. Naczyńska, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 2. *Własność i inne prawa rzeczowe (art. 126–352)*, red. M. Fras, Warszawa 2018, LEX, uwagi do art. 174.

[13] Por. np. B. Lackoroński, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis 2020, uwagi do art. 338.

[14] Por. wyrok SN z 27 listopada 2014 roku, sygn. akt IV CSK 135/14, LEX nr 1628951.

[15] Dz.U. z 2002 r. Nr 50, poz. 453.

[16] Por. M. Ofiarska, *Sprzedaż ruchomości o szczególnych właściwościach. ABC — Komentarz praktyczny*, LEX, https://sip-1lex-1pl-100078arc00b4.han3.uci.umk.pl/#/publication/469833382/ofiarska-malgorzata-sprzedaz-ruchomosci-o-szczegolnych-wlasciwosciach?cm=SREST.

© for this edition by CNS

jednostki deponującej o niezwłoczne przyjęcie ich do depozytu (por. § 2 ust. 2). Przechowywanie ruchomości w jednostce deponującej wymaga stosowania odpowiednich przepisów w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji w depozycie policji lub organu celnego, gdy chodzi o przechowywanie broni, amunicji i materiałów wybuchowych[17]. Jeżeli jednostka deponująca odmawia przyjęcia do depozytu zajętych ruchomości, organ egzekucyjny odstępuje od egzekucji z tych ruchomości (§ 2 ust. 4). Przepisy te stosuje się również do innych ruchomości, na których posiadanie wymagane jest zezwolenie. Takie przedmioty oddaje się pod dozór i sprzedaje w porozumieniu z organami, które wydają zezwolenie na ich posiadanie (§ 3 rozporządzenia). Przykładowo takimi przedmiotami będą preparaty roślinne i trofea zwierzęce, co do których zezwolenie na posiadanie regulują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody[18] (por. art. 56 tej ustawy). Zezwolenia takiego udziela regionalny dyrektor ochrony środowiska i to ten organ sprawuje dozór i pośredniczy przy sprzedaży w drodze egzekucji tego typu przedmiotów. Po uwzględnieniu tych zmian egzekucja prowadzona na podstawie przepisów u.p.e.a. z ruchomości, których posiadanie wymaga zezwolenia, odbywa się na tych samych zasadach co zwykła egzekucja z ruchomości, a zatem na podstawie art. 97–109 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Kwestią dyskusyjną jest, czy przepisy rozporządzenia należałoby stosować także do zajętych automatów do gier. Konstrukcja art. 15j ustawy o grach hazardowych nie daje jasnej odpowiedzi na to pytanie. Co prawda posiadanie tych urządzeń jest co do zasady zabronione, ale w ich posiadaniu mogą znaleźć się nie tylko podmioty dysponujące właściwym zezwoleniem lub koncesją. Abstrahując od kwestii niemożności sprzedaży w drodze egzekucji automatów do gier, o których wspomniano wcześniej, należy podkreślić, że problematyczne okazałoby się też prowadzenie jej zgodnie z § 3 rozporządzenia. Koncesji na prowadzenie kasyna, które jest uprawnione do posiadania automatów do gier, udziela minister właściwy do spraw finansów publicznych (por. art. 33 ustawy o grach hazardowych), a trudno oczekiwać, by przy sprzedaży egzekucyjnej każdego automatu do gier pośredniczył i wyrażał on zgodę. Poza tym nie wydaje się zasadne utożsamianie koncesji na prowadzenie kasyna gry z zezwoleniem na posiadanie automatu do gier. Wydaje się więc, że przepisy rozporządzenia nie będą miały zastosowania do automatów do gier.

Problematyczna jest też kwestia przechowywania przez administracyjne organy egzekucyjne tych przedmiotów. Bez wątpienia naczelnicy urzędów skarbowych nie należą do podmiotów wskazanych w art. 15j ust. 1 ustawy o grach hazardowych. Oczywiście teoretycznie można byłoby powtórzyć argumenty wskazujące,

---

[17] Por. W. Grześkowiak, [w:] *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, red. D. Kijowski, wyd. 2, LEX 2015, uwagi do art. 109.

[18] Dz.U. z 2018 r. poz. 142 ze zm.

© for this edition by CNS

że organ egzekucyjny nie „posiada" zajętego przedmiotu, lecz w tym przypadku byłby to argument chybiony. Posiadanie w rozumieniu przepisów dotyczących zezwolenia na dany przedmiot różni się od posiadania w rozumieniu prawa cywilnego — w zakres posiadania przedmiotu objętego obowiązkiem zezwolenia wchodzi również jego dzierżenie. W przeciwnym wypadku każdy przedmiot, na którego posiadanie wymagane jest zezwolenie, mógłby zostać sprzedany w ramach zwykłego postępowania egzekucyjnego bez zachowania dodatkowych wymogów formalnych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie szczególnego trybu postępowania przy przechowywaniu i sprzedaży zajętych broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych przedmiotów, na których posiadanie jest wymagane zezwolenie. W mojej ocenie przechowywanie tych automatów do gier przez naczelników urzędów skarbowych również stanowi naruszenie art. 15j ustawy o grach hazardowych. Tym niemniej jednak, ze względu na to, że nie ma możliwości pozbycia się tych urządzeń w sposób zgodny z prawem, organy egzekucyjne muszą je zatrzymać do czasu interwencji prawodawcy w tym zakresie.

Egzekucja sądowa z ruchomości, których posiadanie jest limitowane przez prawo — uwagi ogólne

Egzekucja z rzeczy ruchomych, których posiadanie podlega reglamentacji, może nastąpić także na gruncie sądowego postępowania egzekucyjnego. Egzekucja z ruchomości w postaci automatów do gier hazardowych, których posiadanie jest obwarowane koniecznością uzyskania koncesji, w praktyce egzekucji sądowej zdarza się znacznie rzadziej niż w wypadku administracyjnych postępowań egzekucyjnych. Jednak problematyka zajęcia i sprzedaży tego typu przedmiotów nie jest obca również postępowaniom prowadzonym przez komornika sądowego.

Komornik sądowy, przystępując do egzekucji z ruchomości, dokonuje ich zajęcia. Sądowy organ egzekucyjny co do zasady nie bada tytułu własności dłużnika do zajętych ruchomości, co wprost wynika z treści art. 845 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego[19] (dalej: k.p.c.). Skoro komornik nie jest uprawniony do badania tytułu własności dłużnika do zajętych ruchomości, to tym bardziej nie ma on także podstawy do badania, czy dłużnik posiada przedmiotowe ruchomości zgodnie z prawem. Zajęcie ma bowiem ten tylko skutek, że rozporządzenie ruchomością dokonane po jej zajęciu nie wywiera skutków prawnych wobec wierzyciela egzekwującego. W związku z tym co do zasady postępowanie egzekucyjne z zajętej ruchomości może być prowadzone również przeciwko jej nabywcy.

[19] Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1360.

© for this edition by CNS

Podstawy prawne sądowej egzekucji z ruchomości, których posiadanie jest limitowane przez prawo

Sytuacja komplikuje się jednak, jeżeli zajdą przesłanki do odebrania dłużnikowi dozoru nad zajętymi ruchomościami (na przykład automatami do gier hazardowych) bądź jeżeli ten odmówi sprawowania nad nimi dozoru. Przesłanką odebrania dłużnikowi dozoru jest brak rękojmi jego należytego wykonywania. Może to być spowodowane wieloma różnymi czynnikami, których wagę komornik powinien ocenić według własnego doświadczenia. Odmowa przyjęcia dozoru przez osobę trzecią, u której komornik zajął ruchomości, jest także jedną z ważnych przyczyn wyznaczenia innego dozorcy. Do zmiany dozorcy może dojść także w trakcie trwania dozoru. Zgodnie z art. 855 1 k.p.c., jeżeli ważne przyczyny to uzasadniają, komornik w każdym stanie postępowania może oddać zajęte ruchomości pod dozór innej osobie, nie wyłączając wierzyciela, choćby to było połączone z koniecznością ich przeniesienia. Przywołany przepis w § 3 zawiera delegację dla ministra sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowego sposobu składania ruchomości do depozytu sądowego albo oddawania ich na przechowanie właściwym instytucjom. Minister sprawiedliwości zrealizował tę delegację ustawową, wydając rozporządzenie w sprawie oddawania zajętych ruchomości do depozytu sądowego albo na przechowanie odpowiednim instytucjom — rozporządzenie z dnia 16 sierpnia 2016 roku[20].

Ustawodawca w kodeksie postępowania cywilnego nie wskazuje *expressis verbis*, że sądowy organ egzekucyjny jest obowiązany do stosowania przywołanego rozporządzenia do ruchomości, których prawo posiadania jest ograniczone innymi przepisami (jak na przykład automaty do gier hazardowych). Inaczej niż w wypadku egzekucji prowadzonej na podstawie przepisów u.p.e.a., w przypadku egzekucji sądowej prowadzonej na podstawie przepisów k.p.c. nie ma przepisów szczególnych regulujących tryb egzekucji z tego typu przedmiotów. W zamian za to w § 2 art. 855 k.p.c. zastosowano ogólną dyspozycję skierowaną do komornika, ażeby ten „złożył do depozytu sądowego albo oddał na przechowanie właściwej instytucji ruchomości, których właściwości za tym przemawiają". Komornik powinien wydać w tym przedmiocie stosowne postanowienie zgodnie z art. 354 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., na które przysługuje skarga w trybie art. 767 k.p.c. W ewentualnym postanowieniu o odebraniu dozoru i oddaniu rzeczy pod dozór innej osoby komornik sądowy powinien wszakże podać przyczyny przekazania pod dozór zajętych ruchomości[21].

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie precyzują, jakiego rodzaju właściwości powinny wykazywać ruchomości, aby oddanie ich pod dozór wskazanym

[20] Dz.U. z 2016 r. poz. 1326 Sejmu VII Kadencji.

[21] Por. O. Marcewicz, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. 2. *Art. 730–1217*, red. A. Jakubecki, LEX 2019, uwagi do art. 855.

© for this edition by CNS

instytucjom było konieczne. Odpowiedzi na to pytanie udziela po części treść przywołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie oddawania zajętych ruchomości do depozytu sądowego albo na przechowanie właściwym instytucjom. Zgodnie z § 2 przedmiotowego rozporządzenia jednostką właściwą do przechowywania ruchomości stanowiącej zabytek jest państwowa lub samorządowa instytucja kultury, a w szczególności muzeum, archiwum lub biblioteka. Definicję zabytku można odnaleźć w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami[22]. Definicja ta ma zastosowanie także w postępowaniu egzekucyjnym, czy to administracyjnym, czy to sądowym. Natomiast zajętą broń lub amunicję komornik powinien oddać pod dozór Komendzie Policji właściwej ze względu na miejsce, w którym dokonano zajęcia (§ 3 rozporządzenia). W wypadku zajęcia broni i amunicji lub materiałów wybuchowych komornik sądowy powinien stosować dodatkowo przepisy ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji[23], a także ustawy z dnia 22 czerwca 2001 roku o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym[24], w szczególności w zakresie definicji legalnych pojęć broni (art. 4 ustawy o broni i amunicji), amunicji oraz materiałów wybuchowych (art. 3 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym). Zgodnie z treścią § 4 przywołanego rozporządzenia produkty lecznicze mogą zostać oddane pod dozór jedynie instytucji mającej zezwolenie na obrót tego rodzaju wyrobami.

Praktyka postępowania

Wymienione rodzaje ruchomości są jedynymi, które zostały wskazane wprost. Co do ruchomości innych niż wymienione, jak na przykład automaty do gier hazardowych, minister sprawiedliwości posłużył się ogólną dyspozycją, wskazując, że do przechowywania zajętych ruchomości niewymienionych w paragrafach poprzedzających właściwa jest instytucja publiczna lub niepubliczna, która dysponuje zezwoleniem na przechowywanie ruchomości, o ile jest ono wymagane, oraz odpowiednimi warunkami przechowania ruchomości i daje gwarancję prawidłowego wykonania czynności (§ 5 rozporządzenia). Pojęcie instytucji nie zostało jednak zdefiniowane przez ustawodawcę. Zgodnie z definicją językową pojęcie instytucji należy rozumieć jako zakład o charakterze publicznym zajmujący się określonym zakresem spraw albo organizację działającą na podstawie norm praw-

[22] Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2187.
[23] Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1839.
[24] Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 290.

© for this edition by CNS

nych lub obyczajowych dotyczących organizacji jakiejś dziedziny życia[25]. Zakładając racjonalność w działaniu ustawodawcy, należałoby stwierdzić, że osoby fizyczne zostały wyłączone z kręgu podmiotów, którym można powierzyć dozór nad omawianym rodzajem ruchomości, biorąc pod uwagę, że zarówno w przepisie odsyłającym (art. 855 § 3 k.p.c.), jak i w przepisach rozporządzenia posłużono się terminem „instytucja".

Przedmiotowe rozporządzenie nakłada także na komornika obowiązek pisemnego potwierdzenia oddania zajętych ruchomości na przechowanie właściwej instytucji, które komornik dołącza do akt sprawy (§ 6 pkt 3). Rzeczone potwierdzenie nie zostało w żaden sposób uregulowane w postaci wzoru i wymogów formalnych, lecz według praktyki komorniczej należy przez nie rozumieć pokwitowanie odbioru zajętych ruchomości w rozumieniu § 42 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 roku w sprawie czynności komorników[26]. Rozporządzenie to zostało uchylone wraz z wejściem w życie omawianego wcześniej rozporządzenia w sprawie oddawania zajętych ruchomości do depozytu sądowego albo na przechowanie odpowiednim instytucjom w dniu 8 września 2016 roku, lecz bogaty dorobek praktyki wypracowany w trakcie funkcjonowania tego rozporządzenia ma swoje przełożenie również na praktykę w obecnym reżimie prawnym.

Rozpatrując kazus zajęcia automatu do gier hazardowych w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, należy stwierdzić, że na gruncie ustawy o grach hazardowych od 1 kwietnia 2017 roku jedynie podmioty wskazane w art. 15j ust. 1 ustawy o grach hazardowych mogą posiadać tego typu automaty. Do podmiotów tych ustawa zalicza: kasyna, Totalizator Sportowy, upoważnione przez ministerstwo finansów podmioty dokonujące badań technicznych automatów, organy administracji sprawujące nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem przepisów ustawy, polskich producentów lub dystrybutorów automatów do gier lub serwisantów dokonujących napraw, a także dostawców zajmujących się przewozem automatów.

Stosowanie przepisów omawianego rozporządzenia jest obligatoryjne dla komornika. Wobec tego sądowy organ egzekucyjny nie może przyjąć na siebie obowiązków dozorcy, nawet gdyby posiadał uprawnienia do posiadania przedmiotów opisanych w tym akcie prawnym (na przykład broni palnej, amunicji), lecz musi oddać je na przechowanie właściwej instytucji bądź organowi państwowemu wskazanemu w przepisach rozporządzenia w sprawie oddawania zajętych ruchomości do depozytu sądowego albo na przechowanie odpowiednim instytucjom. Rozporządzenie to wyklucza również możliwość oddania przedmiotowych ruchomości pod dozór instytucjom innym niż w nim wskazane. Podobnie jak w wypadku komornika sądowego nie zmienia tej sytuacji posiadanie stosownych zezwoleń

[25] Por. *Instytucja*, [hasło w:] *Słownik języka polskiego PWN*, https://sjp.pwn.pl/sjp/instytucja;2466463.html (dostęp: 8.05.2020).

[26] Dz.U. z 1968 r. Nr 10, poz. 52.

© for this edition by CNS

przez taką instytucję. Wyjątek stanowi tutaj zastosowanie § 5 rozporządzenia, który wprost nakazuje oddanie na przechowanie innych niż wymienione w poprzedzających paragrafach ruchomości instytucjom dysponującym zezwoleniem na ich przechowywanie, o ile jest ono obligatoryjne, oraz odpowiednimi warunkami ich przechowywania i daje gwarancję prawidłowego wykonania czynności. O ile zatem osoba fizyczna dysponująca stosownym zezwoleniem na posiadanie jakiegoś przedmiotu, którego posiadanie jest ograniczone wymogiem uzyskania zezwolenia bądź koncesji, nie może przechowywać takiego przedmiotu zgodnie z przepisami rozporządzenia, o tyle w pozostałym zakresie niełatwo ustalić krąg podmiotów, które mogą być rozumiane jako instytucje, zwłaszcza instytucje niepubliczne.

Odrębną kwestią pozostaje sprzedaż w drodze sądowego postępowania egzekucyjnego przedmiotów objętych koniecznością posiadania przez przyszłego nabywcę właściwego zezwolenia lub koncesji[27]. Zagadnienie to reguluje art. 866(1) k.p.c., stanowiący, że „zajęte ruchomości, których sprzedaż wymaga zezwolenia, komornik sprzeda za pośrednictwem przedsiębiorstwa posiadającego takie zezwolenie albo sprzeda je temu przedsiębiorstwu". Zatem to, co w wypadku egzekucji prowadzonej na podstawie przepisów u.p.e.a. zostało uregulowane w rozporządzeniu wykonawczym, w wypadku egzekucji sądowej jest zawarte po prostu w kodeksie postępowania cywilnego. Jak powszechnie uważa się w doktrynie[28], chodzi tu nie tylko o wspomnianą w omawianym przepisie działalność wymagającą zezwolenia, lecz także o działalność koncesjonowaną oraz działalność regulowaną, o których mowa w rozdziale 4 ustawy z dnia 6 marca 2018 roku Prawo przedsiębiorców[29].

Kwestia sprzedaży zajętych ruchomości

Omawiany przepis art. 866(1) k.p.c. zobowiązuje komornika do sprzedaży przedmiotowych ruchomości „za pośrednictwem przedsiębiorstwa" albo „przedsiębiorstwu" posiadającemu stosowne zezwolenie (koncesje). Wybór pomiędzy tymi alternatywami nie jest jednak decyzją komornika, gdyż cytowany przepis nie wyłącza stosowania pozostałych przepisów o sprzedaży ruchomości w trybie sądowego postępowania egzekucyjnego. Do sprzedaży powinno dojść według sposobów uregulowanych w kodeksie postępowania cywilnego (czyli w ramach przetargu, licytacji, sprzedaży komisowej) organizowanych za pośred-

[27] Por. M. Michalska-Marciniak, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis, uwagi do art. 866[1].

[28] Por. np. K. Flaga-Gieruszyńska, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, Warszawa 2017, Legalis, uwagi do art. 866'1; M. Michalska-Marciniak, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 3. *Komentarz do art. 730–1088*, red. A. Marciniak, K. Piasecki, Warszawa 2015, Legalis, uwagi do art. 866'1.

[29] Dz.U. z 2018 r. poz. 646.

© for this edition by CNS

nictwem przedsiębiorcy prowadzącego dane przedsiębiorstwo. Sprzedaż może nastąpić także do rąk owego przedsiębiorcy. Użyte w art. 866(1) k.p.c. określenie „przedsiębiorstwa" jest notabene błędne, jeśli wziąć pod uwagę definicję legalną przedsiębiorstwa zawartą w art. 55(1) kodeksu cywilnego. Zgodnie z jego treścią przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych, przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Ewentualne zezwolenie, licencja bądź koncesja może wchodzić w skład przedsiębiorstwa (art. 55(1) pkt 5 k.c.), być elementem jego substratu majątkowego, lecz samo przedsiębiorstwo nie może czegokolwiek posiadać, nabyć ani pośredniczyć w sprzedaży[30]. Może to uczynić jedynie podmiot mający uprawnienia do korzystania z tego przedsiębiorstwa (właściciel, posiadacz samoistny, posiadacz zależny itd.). Oznacza to, że na przykład zajętą broń palną bądź paliwo komornik sądowy może sprzedać tylko przedsiębiorcy prowadzącemu przedsiębiorstwo obejmujące koncesję na obrót tymi ruchomościami albo za pośrednictwem takiego przedsiębiorcy prowadzącego przedsiębiorstwo — nie samemu przedsiębiorstwu, które podmiotem uzyskującym jakiekolwiek prawa nie jest. Kwestią niepewną pozostaje ewentualna sprzedaż z wolnej ręki. W doktrynie prezentowany jest pogląd, że zajęte ruchomości, których sprzedaż wymaga zezwolenia, również z wolnej ręki powinny być sprzedawane za pośrednictwem przedsiębiorstwa mającego zezwolenie bądź z jego inicjatywy[31]. Pogląd ten nie wydaje się jednak zasadny. Sprzedaży z wolnej ręki mógłby dokonać bowiem bezpośrednio komornik sądowy, jeżeli spełnione zostałyby dodatkowo przesłanki wymienione w art. 864, 864(1) i 865 k.p.c. Nie wydaje się konieczne, aby komornik prowadził sprzedaż z wolnej ręki z udziałem tego rodzaju pośrednika, gdy może ją zrealizować samodzielnie. Sprzedaż z wolnej ręki zakłada bowiem pewną swobodę przy dokonywaniu zbycia ruchomości zajętych w drodze egzekucji. Konieczność dokonywania takiej sprzedaży za pośrednictwem przedsiębiorstwa *de facto* wykluczałaby możliwość dokonywania sprzedaży z wolnej ręki. Ustawodawca nie wykluczył wszakże sprzedaży z wolnej ręki przedmiotów, których sprzedaż wymaga zezwolenia, wobec czego należy uznać, że przepisy art. 864, 864(1) i 865 k.p.c. mają do nich zastosowanie. W doktrynie zaznacza się też, że art. 866(1) k.p.c. ze względu na umiejscowienie systemowe ma zastosowanie przy sprzedaży nielicytacyjnej, z wolnej ręki[32]. Stanowisko takie uzasadnia także zasada ekonomiki procesowej. W wypadku automatów do gier hazardowych krąg podmiotów uprawnionych do ich nabycia jest ograniczony przepisami ustawy o grach hazardowych. Artykuł 866(1) k.p.c. nakłada na sądowy organ egzekucyjny obowiązek sprawdzenia, czy podmiot chcący

---

[30] Por. wyrok SN z dnia 24 stycznia 2013 roku, sygn. akt V CSK 79/12, LEX nr 1296718.

[31] Por. A. Adamczuk, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2. *Art. 506–1217*, red. M. Manowska, Warszawa 2015, s. 698–699.

[32] Por. O. Marcewicz, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany…*, uwagi do art. 864.

© for this edition by CNS

nabyć ruchomości, których sprzedaż wymaga zezwolenia lub koncesji, takowe posiada, co eliminuje ryzyko sprzedaży niepowołanemu podmiotowi takiej ruchomości nawet przy sprzedaży z wolnej ręki[33].

Umorzenie postępowania egzekucyjnego

Umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, w tym zajęcia ruchomości dokonanego w prowadzonym przez komornika postępowaniu. Organ egzekucyjny nie musi potem uchylać dokonanych czynności, wystarczy podjęcie z urzędu czynności usuwających skutki dokonanych zajęć w celu przywrócenia dłużnikowi jego władania nad rzeczą[34]. Wraz z uchyleniem zajęcia moc traci również postanowienie komornika o wyznaczeniu osoby trzeciej jako dozorcy. Wynika to z treści art. 826 k.p.c. Wprawdzie dozorcy niezależnie od umorzenia postępowania egzekucyjnego należy się wynagrodzenie za dozór i zwrot wydatków (por. art. 858 § 1 k.p.c.), lecz w żaden sposób nie zwalnia go to z obowiązku wydania przedmiotu oddanego mu pod dozór ani nie opóźnia jego wykonania. W związku z tym jedynie techniczną czynnością pozostaje przywrócenie dłużnikowi władania nad wcześniej zajętą rzeczą. Sądowy organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania, czy dłużnik dysponuje stosownymi zezwoleniami bądź koncesjami do posiadania zwracanego mu przedmiotu zajęcia. Dłużnik, który nie posiada takich uprawnień lub je utracił, powinien o tym poinformować komornika oraz odmówić odbioru zwolnionych spod zajęcia ruchomości. Wówczas komornik złoży przedmiotowe ruchomości do depozytu sądowego na koszt i ryzyko dłużnika.

Podsumowanie

Jak zatem jasno widać, zasady postępowania administracyjnych i sądowych organów egzekucyjnych w przedmiocie sprzedaży zajętych ruchomości, których posiadanie jest reglamentowane przez przepisy prawne, są dość podobne nawet pomimo różnic w metodzie systemowego umiejscowienia przepisów regulujących te zasady. Przepisy dotyczące egzekucji sądowej zakładają oddanie na przechowanie danych ruchomości instytucjom, które dysponują zezwoleniem na ich posiadanie, bądź organom (w przypadku egzekucji prowadzonej na podstawie przepisów u.p.e.a.), choć przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie oddawania zajętych ruchomości do depozytu sądowego albo na przechowanie właściwym instytucjom nie wskazują wprost, że chodzi o ruchomości wymagające

[33] Por. A. Domoń, *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzanej przez komornika sądowego po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2019, nr 9, Legalis.

[34] Por. T. Ereciński, H. Pietrzykowski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5. *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, wyd. 5, Warszawa 2016, LEX, uwagi do art. 826.

© for this edition by CNS

posiadania zezwolenia. Na podstawie art. 866(1) k.p.c. natomiast komornik sądowy sprzeda takie ruchomości za pośrednictwem przedsiębiorstwa mającego takie zezwolenie albo sprzeda je temu przedsiębiorstwu. Z kolei w wypadku egzekucji prowadzonej na podstawie przepisów u.p.e.a. zarówno zasady przechowywania, jak i sprzedaży ruchomości, których posiadanie podlega reglamentacji, zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczególnego trybu postępowania przy przechowywaniu i sprzedaży zajętych broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innych przedmiotów, na których posiadanie jest wymagane zezwolenie. Mimo znaczących podobieństw pomiędzy tymi dwoma trybami egzekucji praktyka działania organów, przedstawiona na łamach niniejszego artykułu, jest bardzo odmienna. Komornicy sądowi na tle przywoływanej już tutaj wielokrotnie egzekucji z automatów do gier nie mieliby obiekcji, by pozbyć się owych automatów na rzecz dłużników, wychodząc z założenia, że nie mają prawa samodzielnie badać, czy dłużnik dysponuje stosownymi zezwoleniami na ich posiadanie. Organy Krajowej Administracji Skarbowej w tym zakresie są natomiast sparaliżowane zarówno przez przepisy prawa, jak i praktykę nakazującą badanie, czy zobowiązany ma prawo dysponowania daną ruchomością, przez co automaty do gier pozostają w dyspozycji administracyjnych organów egzekucyjnych, koszty ich przechowywania ponosi zaś Skarb Państwa, czyli w efekcie podatnicy.

Wydaje się, że w celu zaradzenia tym problemom konieczna byłaby interwencja ustawodawcy. Wystarczający byłby jednorazowy akt wydany na podstawie art. 109 § 2 u.p.e.a. bądź art. 174 u.p.e.a., który uprawniałby administracyjne organy egzekucyjne do likwidacji zajętych automatów do gier. Innym rozwiązaniem byłoby umożliwienie zwracania takich automatów dłużnikom, którym je odebrano, bez konieczności badania, czy mają oni właściwe zezwolenia — dokładnie na tej samej zasadzie, jak czynią to komornicy sądowi, którzy wychodzą z założenia, że nie są uprawnieni do badania, czy określony podmiot dysponuje właściwym zezwoleniem. Niezależnie jednak od rozwiązania, należy je wdrożyć, by odciążyć Skarb Państwa od konieczności ponoszenia kosztów związanych z przechowywaniem tych maszyn.

Przepisy regulujące egzekucję z ruchomości, których posiadanie jest ograniczone przez prawo, są dość lakoniczne i nie do końca przystają do potrzeb wynikających z praktyki. Konkretnie i szczegółowo przepisy wykonawcze odnoszą się bowiem tylko do broni, amunicji i materiałów wybuchowych. W pozostałym zakresie wskazują jedynie na potrzebę oddania zajętych przedmiotów na przechowanie i sprzedania za pośrednictwem właściwych instytucji dysponujących prawem do ich posiadania. Jest to rezultat konieczności stworzenia norm generalnych, które pozwoliłyby na objęcie nimi wszystkich możliwych ruchomości, a jednocześnie pozostałyby aktualne w miarę pojawiania się kolejnych przedmiotów, których posiadanie byłoby reglamentowane prawnie. Niestety, w praktyce te ogólne normy nie przystają do istniejących potrzeb. Instytucje i przedsiębiorcy, którzy mogliby

© for this edition by CNS

uczestniczyć w procesie egzekucji z takich przedmiotów, w praktyce najczęściej nie są zainteresowani takim udziałem, skoro nie wiąże się to dla nich z żadnymi korzyściami, lecz jedynie z obowiązkami, organy egzekucyjne zaś nie mogą zmusić ich do przyjęcia na przechowanie takich rzeczy. Rzadkością jest również znalezienie nabywcy, który dysponowałby niezbędnymi uprawnieniami i któremu można byłoby sprzedać w ramach egzekucji przedmiot, którego posiadanie jest limitowane przez prawo. W praktyce oznacza to, że organy egzekucyjne z reguły unikają zajmowania takich przedmiotów, świadome opisanych problemów.

Przepisy, które obowiązują obecnie, po prostu nie pozwalają na efektywną egzekucję z ruchomości, których posiadanie wymaga zezwolenia. Rozwiązanie tego problemu nie będzie wszakże proste wobec wielości i różnorodności przepisów regulujących posiadanie poszczególnych przedmiotów tego rodzaju. Najlepszym rozwiązaniem byłoby nadanie uprawnienia do przechowywania ich konkretnym organom egzekucyjnym, na przykład naczelnikom konkretnych urzędów skarbowych, po jednym w każdym województwie, którzy dysponowaliby możliwością przechowywania i sprzedaży takich ruchomości, których posiadanie wymaga zezwolenia. Tak upoważniony organ egzekucyjny musiałby również uzyskać dostęp do rejestrów, w których wymieniane są podmioty dysponujące uprawnieniami do posiadania takich ruchomości — ich potencjalni nabywcy. Drugą możliwością byłoby ograniczenie egzekucji z takich ruchomości wyłącznie do sprzedaży ich z wolnej ręki, co wyeliminowałoby konieczność pośredniczenia przez określone podmioty przy sprzedaży ruchomości, których posiadanie jest limitowane prawnie. To pośrednictwo, jak wskazano wcześniej, często opóźnia albo wręcz uniemożliwia sprzedaż w trybie egzekucji. Alternatywą dla tego sposobu regulacji mogłoby też być wyeliminowanie ograniczeń w zakresie sprzedaży takich ruchomości z wyjątkiem broni, amunicji i materiałów wybuchowych. Te dwa ostatnie rozwiązania nie zapewniają jednak kontroli w zakresie przechowywania tych ruchomości we właściwych warunkach, jeśli zostaną one odebrane dłużnikowi (zobowiązanemu).

Bibliografia

Domoń A., *Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej przeprowadzanej przez komornika sądowego po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2019, nr 9, Legalis.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2017.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Osajda, Legalis 2020.

Kodeks cywilny. Komentarz, t. 2. *Własność i inne prawa rzeczowe (art. 126–352)*, red. M. Fras, Warszawa 2018, LEX.

Kodeks postępowania cywilnego, t. 3. *Komentarz do art. 730–1088*, red. A. Marciniak, K. Piasecki, Warszawa 2015, Legalis.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. A. Zieliński, Warszawa 2017, Legalis.

© for this edition by CNS

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 2. *Art. 506–1217*, red. M. Manowska, Warszawa 2015.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 4, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 5. *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, wyd. 5, Warszawa 2016.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany, t. 2. *Art. 730–1217*, red. A. Jakubecki, LEX 2019.

Ofiarska M., *Sprzedaż ruchomości o szczególnych właściwościach. ABC — Komentarz praktyczny*, LEX, https://sip-1lex-1pl-100078arc00b4.han3.uci.umk.pl/#/publication/469833382/ofiarska-malgorzata--sprzedaz-ruchomosci-o-szczegolnych-wlasciwosciach?cm=SREST.

Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, red. R. Hauser, A. Skoczylas, wyd. 9, Warszawa 2017, Legalis.

Przybysz P., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. 8, Warszawa 2018, LEX.

Rudnicki S., *Nabycie przez zasiedzeni*e, Warszawa 2007, LEX.

Słownik języka polskiego PWN, https://sjp.pwn.pl/sjp/instytucja;2466463.html.

Ustawa o grach hazardowych. Komentarz, red. S. Babiarz, Warszawa 2018.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz, red. D. Kijowski, wyd. 2, LEX 2015.

© for this edition by CNS